

MINISTER
Rodziny i Polityki Społecznej

Warszawa, dnia /elektroniczny znacznik czasu/

DUS-I.0210.4.2022.SK

Wg rozdzielnika

Szanowni Państwo,

na podstawie art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 263, z późn. zm.) przesyłam *projekt ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (UD368)* wraz z uzasadnieniem i oceną skutków regulacji (OSR) – z uprzejmą prośbą o wyrażenie opinii w terminie 21 dni od otrzymania niniejszego projektu.

Skrócony termin na wyrażenie opinii wynika z konieczności jak najszybszego wprowadzenia projektowanych rozwiązań do porządku prawnego.

*Z poważaniem,
z up. Ministra Rodziny i Polityki Społecznej*

Stanisław Szwed
Sekretarz Stanu

/-podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Otrzymują:

- 1. Pani Dorota Gardias**
Przewodnicząca
Forum Związków Zawodowych
- 2. Pan Piotr Duda**
Przewodniczący
Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”
- 3. Pan Andrzej Radzikowski**
Przewodniczący
Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych

U S T A W A

z dnia.....2022 r.

o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 15gg dodaje się ust. 30 w brzmieniu:

„30. W sprawach wynikających z realizacji zadań określonych niniejszym artykułem dyrektor wojewódzkiego urzędu pracy może nabywać prawa i zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywanym.”;

2) po art. 15gj dodaje się art. 15gja w brzmieniu:

„Art. 15gja. 1. Restrukturyzacja należności Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, powstałych w związku z udzieleniem pomocy na podstawie art. 15g, art. 15g¹, art. 15ga, art. 15gg, art. 15gga i art. 15gga¹, może obejmować wyłącznie rozłożenie spłaty na raty lub odroczenie terminu płatności.

2. Dyrektor wojewódzkiego urzędu pracy może wyrazić zgodę na propozycje układowe, jeżeli prowadzi to do zwrotu należności Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w całości. Przepisu art. 160 ust. 4 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z 2021 r. poz. 1588 i 2140 oraz z 2022 r. poz. 655) nie stosuje się.”;

3) w art. 15zx:

a) ust. 8 otrzymuje brzmienie:

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawę z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ustawę z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz ustawę z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 2120, 2133, 2262, 2269, 2317, 2368 i 2459 oraz z 2022 r. poz. 202, 218 i 655.

„8. Do nienależnie pobranego świadczenia postojowego stosuje się odpowiednio art. 84 ust. 1a, ust. 8 pkt 1 i ust. 8a–8e ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 8a.”,

b) po ust. 8 dodaje się ust. 8a i 8b w brzmieniu:

„8a. Zakład Ubezpieczeń Społecznych z urzędu odstępuje od żądania zwrotu kwoty nienależnie pobranego świadczenia postojowego, która nie jest objęta układem ratalnym lub jej egzekucja okazała się bezskuteczna, jeżeli:

- 1) jej wysokość nie przewyższa dziesięciokrotności kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym w administracji lub
- 2) dłużnik zmarł a nienależnie pobrane świadczenie postojowe nie zostało zabezpieczone na jego majątku.

8b. W przypadku, o którym mowa w ust. 8a, Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie wydaje decyzji w sprawie odstąpienia od żądania zwrotu kwoty nienależnie pobranego świadczenia postojowego.”;

4) w art. 15zsz¹ w ust. 4 skreśla się wyrazy „(Dz. U. z 2021 r. poz. 1588)”;

5) w art. 31a:

- a) w ust. 1c skreśla się zdanie drugie,
- b) w ust. 4a po wyrazach „Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych” skreśla się przecinek i wyrazy „z zastrzeżeniem ust. 1c”,
- c) w ust. 4aa skreśla się zdanie drugie,
- d) uchyla się ust. 6a;

6) w art. 31qa:

- a) w ust. 4a skreśla się zdanie drugie,
- b) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Środki Funduszu Pracy, o których mowa w ust. 4, przekazane samorządom powiatów i niewykorzystane do dnia 31 grudnia 2020 r. pozostają na wyodrębnionych rachunkach bankowych samorządów powiatów, z przeznaczeniem na finansowanie w roku 2021 zadania oraz kosztów obsługi, o których mowa w ust. 4.”,

c) po ust. 7 dodaje się ust. 7a w brzmieniu:

„7a. Środki Funduszu Pracy, o których mowa w ust. 4, przekazane samorządom powiatów i niewykorzystane do dnia 31 grudnia 2021 r. pozostają na wyodrębnionych rachunkach bankowych samorządów powiatów, z przeznaczeniem

na finansowanie w roku 2022 zadań oraz kosztów obsługi, o których mowa w ust. 4 i 4a.”,

- d) w ust. 9 wyrazy „o których mowa w ust. 4, 4a i 7” zastępuje się wyrazami „o których mowa w ust. 4, 4a, 7 i 7a”;
- 7) art. 31zd otrzymuje brzmienie:

„Art. 31zd. Jeżeli termin wydania decyzji lub wypłaty świadczeń przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych przypada w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, jednak nie później niż do dnia 31 grudnia 2021 r., w razie przekroczenia tego terminu Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest zobowiązany do wypłaty odsetek ustawowych za opóźnienie określonych przepisami prawa cywilnego.”;
- 8) uchyla się art. 31zda;
- 9) w art. 31zw po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Koszty związane z ewidencjonowaniem i zwolnieniem z obowiązku opłacania należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, które zostały zwolnione na podstawie art. 31zo lub art. 31zy, wynoszą 0,20% kwoty tych składek i są potrącane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z części składek przekazywanych do centrali Narodowego Funduszu Zdrowia.”;
- 10) uchyla się art. 31zy⁵;
- 11) uchyla się art. 31zy⁷;
- 12) uchyla się art. 31zy⁹.

Art. 2. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 423, z późn. zm.³⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 71ab:
 - a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W przypadku podmiotu posiadającego jednocześnie profil informacyjny założony w systemie teleinformatycznym Zakładu oraz adres do doręczeń elektronicznych, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, wpisany do bazy adresów elektronicznych, o której

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 432, 619, 1621, 1834, 1981 i 2105 oraz z 2022 r. poz. 655.

mowa w art. 25 tej ustawy, doręczenie pisma w postaci elektronicznej, nadanego przez Zakład, następuje na adres do doręczeń elektronicznych.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Po doręczeniu pisma, o którym mowa w ust. 1, na adres do doręczeń elektronicznych pismo jest przekazywane również na profil informacyjny założony w systemie teleinformatycznym Zakładu.”,

c) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku podmiotu posiadającego profil informacyjny założony w systemie teleinformatycznym Zakładu i nieposiadającego adresu do doręczeń elektronicznych, wpisanego do bazy adresów elektronicznych lub elektronicznej skrzynki podawczej w ePUAP, przekazanie pisma w postaci elektronicznej, nadanego przez Zakład, następuje na profil informacyjny założony w systemie teleinformatycznym Zakładu.”,

d) dodaje się ust. 4 i 5 w brzmieniu:

„4. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, pismo uznaje się za doręczone:

- 1) w momencie jego odbioru na profilu informacyjnym w systemie teleinformatycznym Zakładu;
- 2) po upływie 14 dni od dnia jego umieszczenia na profilu informacyjnym w systemie teleinformatycznym Zakładu – w przypadku jego nieodebrania.

5. Przepisy ust. 1, 1a i 3 stosuje się również w przypadku doręczania przez Zakład korespondencji stanowiącej odpowiedź na pismo przesłane z adresu do doręczeń elektronicznych, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, niewpisanego do bazy adresów elektronicznych, o której mowa w art. 25 tej ustawy.”;

2) art. 71ac otrzymuje brzmienie:

„Art.71ac. 1. Doręczanie pisma do Zakładu jest możliwe za pośrednictwem usługi online udostępnionej w systemie teleinformatycznym Zakładu i wymaga posiadania profilu informacyjnego w tym systemie.

2. Za datę doręczenia pisma, o którym mowa w ust. 1, uznaje się chwilę jego wysłania w systemie teleinformatycznym Zakładu.”;

3) w art. 84 ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. Przepisy ust. 1–8e i 11 stosuje się także do pieniężnych świadczeń innych niż z ubezpieczeń społecznych, wypłacanych przez Zakład na mocy odrębnych przepisów.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504) po art. 115 dodaje się art. 115a w brzmieniu:

„Art. 115a. Decyzje oraz inne pisma w sprawach świadczeń określonych w ustawie oraz w sprawach świadczeń przyznawanych lub wypłacanych przez organy Zakładu na podstawie odrębnych przepisów mogą, zamiast podpisu, zawierać nadruk imienia i nazwiska wraz ze stanowiskiem służbowym osoby upoważnionej do ich wydania.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2021 r. poz. 1133, 1621 i 1834 oraz z 2022 r. poz. 655) po art. 63 dodaje się art. 63a w brzmieniu:

„Art. 63a. Decyzje oraz inne pisma w sprawach świadczeń określonych w ustawie mogą, zamiast podpisu, zawierać nadruk imienia i nazwiska wraz ze stanowiskiem służbowym osoby upoważnionej do ich wydania.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2022 r. poz. 240) po art. 12c dodaje się art. 12d w brzmieniu:

„Art. 12d. W okresie od dnia 1 października 2022 r. do dnia 30 września 2023 r. osoba uprawniona do renty z tytułu niezdolności do pracy na podstawie art. 63 *ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin* (Dz. U. poz. 267, z późn. zm.⁴⁾⁵⁾ albo jej przedstawiciel ustawowy może złożyć wniosek o przyznanie renty socjalnej.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, całkowitą niezdolność do pracy osoby ubiegającej się o rentę socjalną ustala się na podstawie orzeczenia uprawniającego taką osobę do renty z tytułu niezdolności do pracy na podstawie art. 63 *ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin*.

3. Z dniem przyznania prawa do renty socjalnej, o której mowa w ust. 1, ustaje prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy na podstawie art. 63 *ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin*.”.

⁴⁾ Zmiany tekstu wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1984 r. poz. 268 i 270, z 1986 r. poz. 1, z 1989 r. poz. 190 i 192, z 1990 r. poz. 58, 61, 206, 390 i 506, z 1991 r. poz. 24, 350, 422 i 450, z 1992 r. poz. 84 i 321, z 1994 r. poz. 339 i 516, z 1995 r. poz. 17, z 1996 r. poz. 461, 636 i 687 oraz z 1997 r. poz. 153 i 569.

⁵⁾ Wymieniona ustawa obowiązywała do dnia 31 grudnia 1998 r.

Art. 6. Do wniosków dotyczących objęcia należności Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, o których mowa w art. 15gja ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, układem w postępowaniu restrukturyzacyjnym, złożonych do dyrektora wojewódzkiego urzędu pracy przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 7. Jeżeli termin wydania decyzji lub wypłaty świadczenia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych przypadał od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia wejścia w życie ustawy i termin ten został przekroczony, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłaca z urzędu odsetki ustawowe za opóźnienie określone przepisami prawa cywilnego, na podstawie art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Art. 8. Do kosztów powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, związanych z ewidencjonowaniem i zwolnieniem z obowiązku opłacania należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, które zostały zwolnione na podstawie art. 31zo lub art. 31zy ustawy zmienianej w art. 1, stosuje się art. 31zw ust. 1a ustawy zmienianej w art. 1.

Art. 9. W sprawach wszczętych i niezakończonych na podstawie wniosku, o którym mowa w art. 31zy⁹ ustawy zmienianej w art. 1, złożonych przed dniem wejścia w życie art. 1 pkt 11 w zakresie art. 31zy⁹, stosuje się art. 31zy⁹ w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 10. W sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się odpowiednio art 115a ustawy zmienianej w art. 3 oraz art. 63a ustawy zmienianej w art. 4, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 11. Ustawa wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 1 pkt 5 lit. a–c, które wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, z mocą od dnia 1 lutego 2022 r.;
- 2) art. 1 pkt 6 lit. a, która wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, z mocą od dnia 22 grudnia 2021 r.;
- 3) art. 1 pkt 11 i 12, które wchodzi w życie po upływie dwóch miesięcy od dnia ogłoszenia.

Za zgodność pod względem prawnym, legislacyjnym i redakcyjnym

Iwona Szulc

Dyrektor Departamentu Prawnego
w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej

/-podpisano elektronicznie/

<p>Nazwa projektu</p> <p>Ustawa o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące: Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu: Sekretarz Stanu – Stanisław Szwed</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu: Departament Ubezpieczeń Społecznych – tel. 538117390 Departament Funduszy – tel. 538117150</p>	<p>Data sporządzenia: 24.03.2022 r.</p> <p>Źródło: inicjatywa własna</p> <p>Nr w wykazie prac legislacyjnych: UD368</p>
---	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Projektowana ustawa wprowadza zmiany w zakresie przepisów zawartych w ustawie z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą COVID-19”, dotyczące dwóch obszarów:

I. Zmian w zakresie realizacji zadań finansowanych z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz Funduszu Pracy.

Konieczne stało się doprecyzowanie procedury dochodzenia zwrotu należności Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (FGŚP) wypłacanych w ramach art. 15g, art. 15g¹, art. 15ga, art. 15gg, art. 15gga i art. 15gga¹ ww. ustawy w odniesieniu do przedsiębiorców będących w restrukturyzacji. Niezbędne jest również dokonanie zmian w zakresie finansowania zadań przewidzianych w ustawie COVID-19 z FGŚP lub Funduszu Pracy (FP).

II. Zmian w zakresie przepisów dotyczących zadań wykonywanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS).

Przepisy ustawy, w znacznej części wprowadzane w 2020 r., miały na celu minimalizację negatywnych skutków dla gospodarki i społeczeństwa w wyniku stanu epidemicznego powstałego na skutek COVID-19. Należy podkreślić, że w 2020 r. sytuacja dla świadczeniobiorców, jak i dla ZUS była trudna, ponieważ wymagała niezwłocznego przystosowania się do działania w czasie pandemii COVID-19.

Dlatego w 2020 r. wprowadzono regulacje, które miały zapewnić sprawne funkcjonowanie ZUS w okresie pandemii COVID-19, gdzie kontakt na linii organ rentowy – świadczeniobiorca był utrudniony. Wiele urzędów, w tym ZUS wprowadziły określone ograniczenia w bezpośredniej obsłudze klientów. W obecnym stanie faktycznym wobec przywrócenia, przy zachowaniu reżimu sanitarnego, bezpośredniej obsługi klientów przez Oddziały ZUS, dostosowania organizacyjnego pracy w ZUS do funkcjonowania w czasie pandemii COVID-19 oraz dalszej informatyzacji usług świadczonych przez ZUS zasadna jest korekta oraz uporządkowanie, w niezbędnym zakresie, niektórych przepisów wprowadzonych w 2020 r. w zakresie zadań realizowanych przez ZUS.

Ponadto projekt ustawy wprowadza zmiany w przepisach z zakresu ubezpieczeń społecznych, które mają doprecyzować przepisy w zakresie doręczeń elektronicznych oraz nienależnie pobranych świadczeń oraz wprowadzić rozwiązanie korzystne dla osób pobierających tzw. rentę uczniowską.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Projektowana ustawa wprowadza zmiany w:

- 1) ustawie z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych;
- 2) ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 423, z późn. zm.);
- 3) ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504);
- 4) ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2021 r. poz. 1133, z późn. zm.);
- 5) ustawie z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2022 r. poz. 240).

Projekt przewiduje dokonanie następujących zmian:

- 1) wskazanie, że dyrektor wojewódzkiego urzędu pracy w ramach postępowania restrukturyzacyjnego może wyrazić zgodę na odroczenie terminu płatności lub rozłożenie na raty spłaty należności w odniesieniu do środków FGŚP wypłaconych na podstawie ustawy COVID-19, a przypadających do zwrotu od przedsiębiorcy;
- 2) w konsekwencji wprowadzenia powyższej zmiany – wyłączenie zastosowania w omawianym przypadku art. 160 ust. 4 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z 2021 r. poz. 1588, z późn. zm.), który przewiduje, że restrukturyzacja zobowiązań wobec FGŚP może obejmować wyłącznie rozłożenie spłaty na raty lub odroczenie terminu płatności, chyba że dysponent FGŚP wyrazi zgodę na inny sposób restrukturyzacji;
- 3) przyznanie zdolności sądowej dyrektorom WUP w zakresie instrumentu pomocowego przewidzianego w art. 15gg ustawy COVID-19;

Celem proponowanych zmian jest zrównanie sytuacji prawnej przedsiębiorców w restrukturyzacji, którzy zwracają środki FGŚP otrzymane na podstawie ustawy COVID-19, z sytuacją przedsiębiorców, którzy zwracają środki FGŚP wypłacone na podstawie ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. z 2020 r. poz. 7). Przepis art. 23a ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy przewiduje możliwość objęcia układem należności FGŚP lub zawarcie z przedsiębiorcą – dłużnikiem FGŚP porozumienia określającego warunki zwrotu należności FGŚP, jeżeli prowadzi to do zwrotu należności FGŚP w całości. Oznacza to, że restrukturyzacja należności FGŚP może polegać na rozłożeniu spłaty na raty lub odroczeniu terminu płatności, natomiast nie może polegać np. na umorzeniu części należności.

Natomiast wnioskowanie, poza postępowaniem restrukturyzacyjnym, o umorzenie należności umożliwia art. 15gj ustawy COVID-19. Ponadto proponowane zmiany mogą pozytywnie wpłynąć na przedsiębiorców w restrukturyzacji. Zmiany w swojej istocie przyspieszą dokonanie oceny i podjęcie decyzji odnośnie do dochodzenia zwrotu należności FGŚP w ramach postępowania restrukturyzacyjnego. Skutkiem może być skrócenie postępowania restrukturyzacyjnego, przez co przedsiębiorstwo ma szansę szybciej odzyskać płynność finansową.

- 4) uproszczenie procedur w zakresie odstąpienia od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia postojowego (w przypadku niskich kwot należności);

Zgodnie z art. 84 ust. 8 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 423, z późn. zm.) zwana dalej „ustawą o s.u.s.” ZUS mógłby odstąpić od żądania zwrotu niewielkich kwot powodujących trudności w obszarze ich dochodzenia (często są to kwoty nieprzekraczające dziesięciokrotności kosztów upomnienia) kwot. Jednak odstąpienie od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń powinno przyjąć formę decyzji administracyjnej, gdyż jest ono zbliżone do umorzenia należności, o którym mowa w art. 28 ustawy o s.u.s. Kierując się ogólną zasadą racjonalności postępowania, taka decyzja nie powinna być wydawana, jeśli kwota nienależnie pobranego świadczenia postojowego nie przekracza dziesięciokrotności kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz w przypadku, gdy nastąpił zgon zobowiązanego przy jednoczesnym braku zabezpieczenia nienależnie pobranego świadczenia na jego majątku.

Biorąc pod uwagę powyższe, proponuje się zmiany, zgodnie z którymi kwoty nienależnie pobranego świadczenia, jeśli nie są objęte układem ratalnym lub ich egzekucja okazała się bezskuteczna a ich wysokość nie przekracza dziesięciokrotności kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym w administracji lub nastąpił zgon zobowiązanego przy jednoczesnym braku zabezpieczenia nienależnie pobranego świadczenia na jego majątku, wygasają z mocy prawa. Wygaśnięcie z mocy prawa kwoty nienależnie pobranych świadczeń oznacza, że ZUS nie będzie zobligowany do ich dochodzenia, należność bowiem przestaje istnieć i ZUS nie będzie wydawał decyzji w tym zakresie.

- 5) uchylenie przepisów o zwrocie ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 lub z budżetu państwa wydatków poniesionych po roku 2021 ze środków odpowiednio FGŚP (art. 31a ust. 1c i 4aa ustawy COVID-19) lub FP (art. 31qa ust. 4a ustawy COVID-19) z tytułu realizacji zadań, o których mowa w art. 15gga i art. 15gga¹ oraz art. 15zze⁴ i art. 15zze^{4a} ustawy COVID-19;

Przepis art. 31a ust. 1c przewiduje finansowanie zadań, o których mowa w art. 15gga i art. 15gga¹ ustawy COVID-19, po roku 2021 ze środków FGŚP. Projekt przewiduje zmianę, zgodnie z którą wydatki poniesione ze środków FGŚP podlegają zwrotowi ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 lub z budżetu państwa. Podobna zmiana dotyczy przepisu zawartego w art. 31a ust. 4aa ustawy COVID-19 o finansowaniu kosztów obsługi realizacji rozwiązań z FGŚP, które następnie miały podlegać zwrotowi z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 lub z budżetu państwa.

Analogiczne rozwiązanie zaproponowano w odniesieniu do zadań przewidzianych w art. 15zze⁴ i art. 15zze^{4a} oraz kosztów ich obsługi finansowanych z Funduszu Pracy. Również w tym przypadku proponowana zmiana znosi przepis o zwrocie środków Funduszowi Pracy za zrealizowane zadania wynikające z ustawy COVID-19 z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 lub z budżetu państwa.

- 6) uchylenie przepisu stanowiącego podstawę do pozostawiania na wyodrębnionych rachunkach bankowych środków FGŚP przekazywanych wojewódzkim urządowi pracy na finansowanie zadań, o których mowa w art. 15gga i art. 15gga¹, niewykorzystanych do końca roku budżetowego, z przeznaczeniem na finansowanie tych zadań w roku następnym;

7) ograniczenie prawa do pozostawienia na wyodrębnionych rachunkach bankowych środków FP przekazanych samorządom powiatów na finansowanie zadań, o których mowa w art. 15z⁴ i art. 15z^{4a} ustawy COVID-19, oraz kosztów obsługi do środków przekazanych i niewykorzystanych do końca roku 2020 lub 2021, z przeznaczeniem na finansowanie tych zadań oraz kosztów obsługi odpowiednio w roku 2021 lub 2022;

Projekt przewiduje ograniczenie prawa do pozostawienia na wyodrębnionych rachunkach bankowych środków Funduszu Pracy przekazanych samorządom powiatów na finansowanie zadań, o których mowa w art. 15z⁴ i art. 15z^{4a} ustawy COVID-19, oraz kosztów obsługi do środków przekazanych i niewykorzystanych do końca roku 2020 lub 2021, z przeznaczeniem na finansowanie tych zadań oraz kosztów obsługi odpowiednio w roku 2021 lub 2022.

8) ograniczenie okresu funkcjonowania przepisu, na mocy którego ZUS nie wypłaca odsetek za świadczenia wypłacone po terminie;

W okresie pandemii COVID-19 zwiększył się wpływ wniosków o świadczenia realizowane przez ZUS. Dotyczy to przede wszystkim świadczeń z ubezpieczenia chorobowego, tj. zasiłków chorobowych, macierzyńskich, opiekuńczych (w tym nowego świadczenia realizowanego przez ZUS w okresie pandemii jakim jest dodatkowy zasiłek opiekuńczy) oraz świadczeń rehabilitacyjnych. W związku z tym, że opóźnienia w wypłacie świadczeń były spowodowane przede wszystkim wywołanym pandemią spiętrzeniem się wniosków o zasiłki, ZUS został zwolniony z wypłacania odsetek z tytułu opóźnienia.

W celu przyspieszenia realizacji wypłat świadczeń, ZUS podjął działania o charakterze organizacyjnym i informatycznym, które umożliwiły usprawnienie obsługi wniosków. Pozwoliło to na wyeliminowanie problemów związanych z terminową wypłatą świadczeń przez ZUS, które występowały na początku pandemii COVID-19. Stąd też proponuje się ograniczenie przepisu, na podstawie którego ZUS nie wypłaca odsetek z tytułu opóźnień w wypłacie świadczeń. Zgodnie z proponowanym brzmieniem art. 31zd, jeżeli termin wydania decyzji lub wypłaty świadczeń przez ZUS przypada w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, jednak nie później niż do dnia 31 grudnia 2021 r., w razie przekroczenia tego terminu ZUS nie jest zobowiązany do wypłaty odsetek ustawowych za opóźnienie określonych przepisami prawa cywilnego. Z brzmienia proponowanego przepisu wynika, że został ograniczony okres, za który ZUS jest zwolniony z wypłaty odsetek. Należy również podkreślić, że zmiana ta jest korzystna dla świadczeniobiorców, którzy w razie opóźnienia w wypłacie świadczeń przez ZUS, będą uprawnieni do otrzymania z tego tytułu na ogólnych zasadach odsetek.

9) wprowadzenie na stałe podpisywania decyzji ZUS w sprawie świadczeń nadrukiem imienia i nazwiska;

Zastąpienie własnoręcznego podpisu nadrukiem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego upoważnionego pracownika umożliwi przeprowadzenie całego procesu wydania decyzji bez konieczności fizycznej obecności pracownika w stałym miejscu wykonywania pracy również po zakończeniu stanu epidemii. Przyspieszy to cały proces wydawania decyzji oraz wysłania jej świadczeniobiorcy nie tylko w trudnym okresie epidemii, ale również po jego zakończeniu. Zmiana jest konieczna do wprowadzenia rozwiązań umożliwiających automatyczne wysyłanie pism i decyzji w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe za pośrednictwem właściwej komórki ZUS zajmującej się wydrukami masowymi.

10) doprecyzowanie przepisów dotyczących potrącania przez ZUS ze składek na ubezpieczenie zdrowotne kosztów związanych z ich ewidencjonowaniem w sytuacji zwolnienia z obowiązku opłacania należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne;

Przedmiotowy stan faktyczny w zakresie stosowania art. 88 ustawy z dnia z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, zwaną dalej ustawą „zdrowotną” trafia w lukę prawną, która powinna być wypełniona przez zmianę legislacyjną.

Biorąc pod uwagę powyższe, w celu uniknięcia jakichkolwiek wątpliwości, które mogą powstać na tle zastosowania art. 88 ustawy zdrowotnej proponuje się wprowadzenie przepisu jasno określającego, że również w przypadku zwolnienia ze składek, o którym mowa w 31zo lub art. 31zy ustawy COVID-19 koszty związane z ewidencjonowaniem i zwolnieniem z obowiązku opłacania należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, o których mowa w art. 31zo lub art. 31zy, wynoszą 0,20% kwoty tych składek i są potrącane przez ZUS z części składek przekazywanych do centrali NFZ.

11) uchylenie przepisu dotyczącego samodzielnego pobierania dokumentów potwierdzających dane zgromadzone w systemie teleinformatycznym ZUS (przepis nadmiarowy – powielający istniejącą regulację);

12) uchylenie przepisów dotyczących terminu złożenia wniosku o świadczenie przedemerytalne;

Przepis art. 31zy⁷ został wprowadzony w 2020 r. – w okresie obowiązywania szeregu ograniczeń, nakazów i zakazów związanych ze stanem epidemii, w tym również w zakresie swobodnego przemieszczania się na terytorium RP. Część urzędów, w tym ZUS wprowadziły określone ograniczenia w bezpośredniej obsłudze klientów. W obecnym stanie faktycznym przy przywróceniu bezpośredniej obsługi klientów przez oddziały ZUS (z zachowaniem reżimu sanitarnego), nie jest zasadne dalsze utrzymywanie w mocy przepisu, który był stricte związany z ograniczeniem w kontaktach ZUS świadczeniobiorca.

Jednocześnie, w celu skorzystania z uchylanej regulacji prawnej przez osoby, które w najbliższym czasie miały taki zamiar, proponuje się, aby regulacja uchylająca ww. przepis weszła w życie po upływie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia.

13) uchylenie przepisów dotyczących wniosków o przyznanie, ponowne ustalenie wysokości lub podjęcie wypłaty emerytury, renty lub innego świadczenia o charakterze długoterminowy;

Zgodnie z art. 31^{zy} ust. 1 ustawy COVID-19 osobom, które w okresie 30 dni po ustaniu obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii związanych z COVID-19 zgłoszą wniosek o przyznanie, ponowne ustalenie wysokości lub podjęcie wypłaty emerytury, renty lub innego świadczenia o charakterze długoterminowym, do którego przyznania właściwy jest organ rentowy ZUS, prawo do świadczenia, prawo do świadczenia w ponownie ustalonej wysokości lub wypłata świadczenia przysługuje, na ich żądanie wyrażone w formie oświadczenia, od dnia, w którym zostały spełnione warunki do przyznania, ponownego ustalenia wysokości lub podjęcia wypłaty świadczenia, nie wcześniej jednak niż od dnia 1 marca 2020 r. Celem wprowadzenia ww. przepisu było zagwarantowanie ubezpieczonym prawa do przyznania, ponownego ustalenia wysokości lub podjęcia wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy z uwagi na obowiązujący stan zagrożenia epidemicznego albo stan epidemii związanych z COVID-19, złożenie takiego wniosku było utrudnione, lub biorąc pod uwagę wiek, stan zdrowia osób zainteresowanych oraz brak szczepień ochronnych, wręcz niemożliwe. Należy jednak zauważyć, że od 4 maja 2020 r. ZUS przywrócił – przy zachowaniu reżimu sanitarnego standardową obsługę osób zainteresowanych bezpośrednio w placówkach ZUS, umożliwiając im tym samym zgłaszanie wniosków o świadczenie w oddziałach ZUS. Zgłoszenie wniosku o świadczenie możliwe jest również za pośrednictwem operatora pocztowego lub przez umieszczenie wniosku w skrzynkach na dokumenty udostępnionych w naszych placówkach. Ponadto, możliwe jest także zgłoszenie wybranych wniosków bez wychodzenia z domu - przez elektroniczny portal Platformy Usług Elektronicznych. Niezbędne informacje dotyczące świadczeń można także uzyskać kontaktując się z Centrum Obsługi Telefonicznej lub rezerwując e-wizytę. Wydłużający się okres obowiązywania regulacji określonej art. 31^{zy} ust. 1 ustawy COVID-19 powoduje zwiększanie się różnicy pomiędzy datą faktycznego zgłoszenia wniosku a datą, od której przysługuje prawo do przyznania, ponownego ustalenia wysokości lub podjęcia wypłaty świadczenia. Pomimo tego, że przepis art. 31^{zy} ust. 1 ww. ustawy obowiązuje już od 19 miesięcy, osoby zainteresowane nie są zobowiązane chociażby do uprawdopodobnienia, iż nie były w stanie zgłosić wniosku o świadczenie w terminie wcześniejszym. W związku z powyższym, w celu ograniczenia niekorzystnych skutków finansowych rozwiązania przyjętego w art. 31^{zy} ust. 1 ustawy COVID-19 proponuje się uchylenie tego przepisu. Rozwiązanie to ograniczy konieczność wypłaty wyrównania świadczenia przez ZUS za coraz dłuższy okres (np. za okres od 1 marca 2020 r.), a tym samym zmniejszy niekorzystne skutki finansowe dla FUS.

Jednocześnie, w celu skorzystania z uchylanej regulacji prawnej przez osoby, które w najbliższym czasie miały taki zamiar, proponuje się, aby regulacja uchylająca ww. przepis weszła w życie po upływie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia.

14) doprecyzowanie przepisów w zakresie doręczania pism w postaci elektronicznej;

W celu zapewnienia skutecznego doręczania pism zarówno wysyłanych do ZUS, jak i wysyłanych przez ZUS proponuje się wprowadzenie zmian o charakterze porządkowym w art. 71ab i 71ac ustawy o s.u.s.

Zmiany mają na celu jednoznaczne wskazanie, że doręczenie pisma przez ZUS następuje na adres do doręczeń elektronicznych. Dodatkowe przekazanie pisma na profil PUE będzie miało miejsce dopiero po doręczeniu pisma na adres do doręczeń elektronicznych.

Proponuje się również rozszerzenie podmiotów, do których ZUS może doręczać pisma na PUE. Zmiana ta umożliwi doręczanie pism w postaci elektronicznej na profile PUE do podmiotów publicznych nieposiadających zarówno adresu do doręczeń elektronicznych, jak i elektronicznej skrzynki podawczej w ePUAP.

Pismo uznaje się za doręczone w momencie jego odbioru na profilu PUE lub jeśli pismo nie zostanie odebrane po 14 dniach od umieszczenia pisma na profilu PUE. Zaproponowany tryb jest analogiczny do trybu uznawania za doręczone pisma, które zostało wysłane na adres do doręczeń elektronicznych.

Proponuje się również stosowanie do doręczeń pism na adres do doręczeń elektronicznych niewpisanego do bazy adresów elektronicznych (BAE) analogicznego rozwiązania jak to jest w przypadku doręczania pism na adres do doręczeń wpisany do BAE.

W celu uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych, proponuje się zmianę przez wskazanie wprost, że doręczenie pism na PUE jest jedną z możliwości przekazania pisma do ZUS i nie wyklucza skutecznego doręczania na adres do doręczeń elektronicznych ZUS. Ponadto proponuje się uregulowanie kwestii uznania pisma wysłanego przez PUE za doręczone, tj. wskazuje, że za datę doręczenia takiego pisma uznaje się chwilę jego wysłania w systemie teleinformatycznym ZUS.

15) doprecyzowanie przepisu w zakresie nienależnie pobranych świadczeń;

Przepis art. 84 ust. 8 ustawy o s.u.s. nie reguluje i nie odnosi się do kwestii związanych z formą, w jakiej następuje odroczenie terminu płatności, rozłożenie na raty nienależnie pobranych świadczeń; naliczaniem odsetek od kwot nienależnie pobranych świadczeń, których płatność odroczone albo rozłożone na raty oraz kolejnością pokrywania zobowiązań i potrąceniami z wypłacanych świadczeń. Ponadto przepis ten nie określa skutków wiążących się z niespłaceniem ustalonych przez ZUS rat.

W związku z tym konieczne jest wypełnienie luki prawnej przez zmianę legislacyjną, tj. przez poszerzenie zakresu zastosowania regulacji art. 84 ustawy o s.u.s. do pieniężnych świadczeń innych niż z ubezpieczeń społecznych, wypłacanych przez ZUS na mocy odrębnych przepisów.

Dodatkowo, w celu uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych, proponuje się by, wprost z przepisu wynikało, że jeżeli osoba pobierająca świadczenia inne niż z ubezpieczeń społecznych, wypłacane przez ZUS na mocy odrębnych przepisów, zawiadomiła organ wypłacający te świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo

wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, kwoty nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych podlegają zwrotowi bez odsetek.

16) zmiany w zakresie świadczenia wypłacanego przez ZUS tzw. renty uczniowskiej.

Ze względu na analogiczny krąg uprawnionych do renty uczniowskiej i socjalnej oraz czas powstania niezdolności do pracy proponuje się, by osoby uprawnione do renty uczniowskiej mogły wystąpić, składając wniosek do ZUS, o zamianę otrzymywanej renty na rentę socjalną. Z dniem przyznania prawa do renty socjalnej dotychczasowe prawo do renty uczniowskiej ustanie (wygaśnie z mocy prawa).

Konsekwencją zamiany będzie możliwość dorabiania do renty. Od 1 stycznia 2022 r. renta socjalna podlega takim samym zasadom zawieszenia lub zmniejszenia, w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, co emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy, przyznane na mocy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W przypadku osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczeń społecznych, rencista socjalny będzie mógł, bez konsekwencji w wysokości renty, osiągnąć przychód wynoszący do 70% przeciętnego wynagrodzenia (od 1 marca 2022 r. 4196,60 zł), natomiast renta socjalna ulegnie zawieszeniu w przypadku osiągnięcia tego przychodu w wysokości przekraczającej 130% przeciętnego wynagrodzenia (od 1 marca 2022 r. 7793,70 zł). Przychody w wysokości od 70% do 130% przeciętnego wynagrodzenia będą powodować zmniejszenie wysokości renty socjalnej, ale nie więcej niż o maksymalną kwotę zmniejszenia (od 1 marca 2022 r. 691,94 zł).

Konsekwencją zamiany renty uczniowskiej na rentę socjalną będzie również możliwość pobierania tej renty w zbiegu z rentą rodzinną. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej w przypadku zbiegu uprawnień do renty socjalnej z uprawnieniem do renty rodzinnej kwota renty socjalnej ulega takiemu obniżeniu, aby łączna kwota obu świadczeń nie przekraczała 200% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Kwota obniżonej renty socjalnej nie może być niższa niż 10% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Renta socjalna nie przysługuje, jeżeli kwota renty rodzinnej przekracza 200% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Powyższe rozwiązanie wychodzi naprzeciw oczekiwaniom osób uprawnionych do renty uczniowskiej.

Nie ma możliwości pozalegislacyjnego rozwiązania proponowanych zmian.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Nie dotyczy.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Minister Rodziny i Polityki Społecznej	1		zapewnienie środków na finansowanie zadań przewidzianych w art. 15gga i art. 15gga ¹ oraz art. art. 15zze ⁴ i art. 15zze ^{4a} ustawy COVID-19 oraz kosztów ich obsługi
Zakład Ubezpieczeń Społecznych	1	-	– uproszczenie procedur w zakresie odstąpienia od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia postojowego – odstąpienie od dochodzenia niewielkich należności; – podpisywanie decyzji w sprawie świadczeń nadrukiem imienia i nazwiska; – potrącenia przez ZUS ze składek na ubezpieczenie zdrowotne kosztów związanych z ich ewidencjonowaniem;
dyrektorzy Wojewódzkich Urzędów Pracy	16		– przyspieszenie oceny możliwości przystąpienia do układu w ramach postępowania restrukturyzacyjnego przez wskazanie możliwości zawarcia ww. układu na warunkach odroczenia terminu płatności bądź rozłożenia na raty należności FGŚP przyznanej na podstawie ustawy COVID-19; – przyznanie zdolności sądowej dyrektorom WUP w zakresie instrumentu pomocowego art. 15ggg ustawy COVID-19

Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki:	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Zróżła finansowania	
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>W zakresie I obszaru zmian:</p> <p>Proponowana zmiana w zakresie restrukturyzacji należności FGŚP nie spowoduje dodatkowych kosztów po stronie FGŚP i pozostaje bez wpływu na sektor finansów publicznych.</p> <p>Zmiany w zakresie finansowania zadań przewidzianych w art. 15gga i art. 15gga¹ oraz art. 15zze⁴ i art. 15zze^{4a} ustawy COVID-19 oraz kosztów ich obsługi – źródłem finansowania jest FP lub FGŚP.</p> <p>Istnieje możliwość zasilenia FGŚP lub FP środkami Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 bez przepisów o obligatoryjnym zwrocie – zgodnie z art. 65 ust. 5 pkt 4 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568, z późn. zm.), środki Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 mogą być przeznaczane na zwrot wydatków poniesionych na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem COVID-19.</p> <p>Każdorazowo, w sytuacji przedłużenia realizacji instrumentów, o których mowa w art. 15zze⁴ i art. 15zze^{4a} lub art. 15gga i art. 15gga¹ ustawy COVID-19 rozporządzeniem Rady Ministrów, wydanym na podstawie art. 15zze⁵ lub art. 15ggb ustawy COVID-19, niezbędne będzie uwzględnienie skutków finansowych takiego rozporządzenia w planach finansowych FP oraz FGŚP na dany rok budżetowy.</p> <p>W zakresie II obszaru zmian:</p> <p>Odstąpienie od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia postojowego w proponowanych sytuacjach, jeśli kwota ta nie przekracza dziesięciokrotności kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz w przypadku, gdy nastąpił zgon zobowiązanego przy jednoczesnym braku zabezpieczenia nienależnie pobranego świadczenia postojowego, nie rodzi skutków finansowych, gdyż w większości są to i tak należności, które trudno wyegzekwować.</p> <p>Ograniczenie okresu funkcjonowania przepisu, na mocy którego ZUS nie wypłaca odsetek za świadczenia wypłacone po terminie, umożliwi ich wypłatę. Szacuje się, że będzie to dotyczyć maksymalnie ok. 0,1% spraw załatwionych po terminie. Dodatkowo, skutek ten, oprócz pozytywnego odbioru przez świadczeniobiorców, nie spowoduje skutku finansowego, szczególnie, że w listopadzie 2021 r. jedynie 18 spraw zostało załatwionych po terminie na prawie 450 tys. spraw rozpatrywanych w tym czasie.</p> <p>Wprowadzenie podpisywania wszystkich decyzji w sprawie świadczeń nadrukiem imienia i nazwiska przyspieszy cały proces wydawania decyzji i usprawni proces przygotowania ZUS do wprowadzenia rozwiązań umożliwiających automatyczne wysyłanie pism i decyzji w sprawach o świadczenia.</p> <p>Uregulowanie kwestii kosztów związanych z ewidencjonowaniem i zwolnieniem z obowiązku opłacania należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, uzupełnia istniejącą obecnie lukę prawną i nie powoduje skutków finansowych dla budżetu państwa. Również zmiany w zakresie terminu złożenia wniosku o świadczenie przedemerytalne oraz w zakresie wniosku o przyznanie, ponowne ustalenie wysokości lub podjęcie wypłaty emerytury, renty lub innego świadczenia o charakterze długoterminowym również nie powodują skutków finansowych dla budżetu państwa.</p> <p>Doprecyzowanie przepisów w zakresie przepisów w zakresie doręczeń elektronicznych oraz nienależnie pobranych świadczeń nie powoduje skutków finansowych dla budżetu państwa. Również zmiany w zakresie tzw. renty uczniowskiej nie rodzą skutków finansowych i wychodzą naprzeciw oczekiwaniom osób uprawnionych do renty uczniowskiej. Powyższe rozwiązanie, ze względu na niewielką grupę osób uprawnionych do renty uczniowskiej (ok. 11 tys. osób), a tym bardziej w zbiegu z rentą rodzinną, nie rodzi skutków finansowych, nie wpływa na stan finansów publicznych i nie będzie rodzić skutków finansowych, natomiast wychodzi naprzeciw zgłaszanym postulatami przez to środowisko. Renta uczniowska jest świadczeniem wygasającym, przyznawanym na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i prawo do niej zachowały po 1 stycznia 1999 roku, osoby, które są nadal całkowicie niezdolne do pracy.</p>

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe, a także na sytuację ekonomiczną osób niepełnosprawnych oraz osób starszych

	Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian	0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)

W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe)	duże przedsiębiorstwa (banki)	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe, osoby niepełnosprawne oraz starsze	0	0	0	0	0	0	0
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Przyspieszenie dokonania oceny przez wojewódzkie urzędy pracy możliwości zawarcia układu w ramach postępowania restrukturyzacyjnego, w związku z czym przy pozytywnej decyzji WUP przedsiębiorstwo będzie mogło szybciej odzyskać płynność finansową.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Jak wyżej.						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Ustawa wpłynie na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny w niewielkim stopniu. Umożliwienie zamiany renty uczniowskiej w rentę socjalną z możliwością wykonywania zatrudnienia, bez konsekwencji zawieszenia renty polepszy sytuację materialną tych osób.						
	osoby niepełnosprawne oraz starsze	Ustawa w niewielkim stopniu wpłynie na sytuację ekonomiczną i społeczną osób niepełnosprawnych oraz osób starszych, poprzez umożliwienie osiągania przychodów z pracy przez osoby dotychczas uprawnione do renty uczniowskiej.						
Niemierzalne	funkcjonowanie przedsiębiorców							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
	osoby niepełnosprawne oraz starsze							
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń								

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

tak
 nie
 nie dotyczy

zmniejszenie liczby dokumentów
 zmniejszenie liczby procedur
 skrócenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

zwiększenie liczby dokumentów
 zwiększenie liczby procedur
 wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.

tak
 nie
 nie dotyczy

W wyniku zmian w zakresie przepisów dotyczących zadań wykonywanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) nastąpi uproszczenie procedur oraz przyspieszenie postępowania. W zakresie dochodzenia nienależnie pobranego świadczenia postojowego, jeżeli wysokość tego zadłużenia nie przekracza dziesięciokrotności kosztów upomnienia (160 zł) lub dłużnik zmarł a nienależnie pobrane świadczenie postojowe nie zostało zabezpieczone na jego majątku, ZUS będzie mógł odstąpić od żądania zwrotu należności z urzędu. Nie będzie w tym przypadku konieczne przeprowadzanie postępowania oraz wydawania decyzji administracyjnej, co ograniczy liczbę procedur po stronie ZUS.

Ponadto na podstawie proponowanych zmian zastąpienie własnoręcznego podpisu nadrukiem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego upoważnionego pracownika umożliwi przeprowadzenie całego procesu wydania decyzji bez konieczności fizycznej obecności pracownika w stałym miejscu wykonywania pracy, również po zakończeniu stanu epidemii. Przyspieszy to cały proces wydawania decyzji oraz wysłania jej świadczeniobiorcy nie tylko w trudnym okresie epidemii, ale również po jego zakończeniu. Zmiana wprowadzi rozwiązania umożliwiające automatyczne wysyłanie pism i decyzji w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe za pośrednictwem właściwej komórki ZUS zajmującej się wydrukami masowymi.

Uchylenie rozwiązań wprowadzonych na czas pandemii, które ustanawiały odmienne uregulowania w zakresie postępowań o świadczenie emerytalno-rentowe (nienaliczanie odsetek za zwłokę przez ZUS, przedłużenie terminów na złożenie wniosków), ograniczy liczbę procedur po stronie ZUS oraz pozwoli na sprawne przeprowadzenie i zakończenie postępowań. Zmiany precyzujące przepisy w zakresie doręczeń elektronicznych, pozwalają w sposób jednoznaczny określić datę doręczenia pism w postaci elektronicznej co ma znaczący wpływ na prowadzone postępowania administracyjne z wykorzystaniem narzędzi informatycznych.

9. Wpływ na rynek pracy

Brak wpływu na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne	☐ demografia	☐ informatyzacja
☐ sytuacja i rozwój regionalny	☐ mienie państwowe	☐ zdrowie
☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ inne:	

Omówienie wpływu

Zmiana nie ma wpływu na wskazane obszary.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, z wyjątkiem: art. 1 pkt 5 lit. a–c, które wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, z mocą od dnia 1 lutego 2022 r., art. 1 pkt 6 lit. a, która wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, z mocą od dnia 22 grudnia 2021 r.; art. 1 pkt 11 i 12, które wchodzi w życie po upływie dwóch miesięcy od dnia ogłoszenia.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Nie dotyczy.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

UZASADNIENIE

Projektowana ustawa wprowadza zmiany w zakresie przepisów zawartych w ustawie z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą COVID-19”, dotyczące dwóch obszarów:

I. Zmian w zakresie realizacji zadań finansowanych z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz Funduszu Pracy.

Konieczne stało się doprecyzowanie procedury dochodzenia zwrotu należności Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wypłacanych w ramach art. 15g, art. 15g¹, art. 15ga, art. 15gg, art. 15gga i art. 15gga¹ ww. ustawy w odniesieniu do przedsiębiorców będących w restrukturyzacji. Niezbędne jest również dokonanie zmian w zakresie finansowania zadań przewidzianych w ustawie COVID-19 z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych lub Funduszu Pracy.

II. Zmian w zakresie przepisów dotyczących zadań wykonywanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS).

Przepisy w znacznej części wprowadzane w 2020 r., miały na celu minimalizację negatywnych skutków dla gospodarki i społeczeństwa w wyniku stanu epidemicznego powstałego na skutek COVID-19. W obecnym stanie faktycznym wobec przywrócenia, przy zachowaniu reżimu sanitarnego, bezpośredniej obsługi Klientów przez oddziały ZUS, dostosowania organizacyjnego pracy w ZUS do funkcjonowania w czasie pandemii COVID-19 oraz dalszej informatyzacji usług świadczonych przez ZUS zasadna jest korekta oraz uporządkowanie, w niezbędnym zakresie, niektórych przepisów wprowadzonych w 2020 r. w zakresie zadań realizowanych przez ZUS.

Ponadto projekt ustawy wprowadza zmiany w przepisach z zakresu ubezpieczeń społecznych, które mają doprecyzować przepisy w zakresie doręczeń elektronicznych oraz nienależnie pobranych świadczeń oraz wprowadzić rozwiązanie korzystne dla osób pobierających tzw. rentę uczniowską.

Omówienie projektowanych rozwiązań prawnych:

1) zdolność prawna i zdolność sądowa dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy w ramach zadań wynikających z art. 15gg ustawy COVID-19 (art. 1 pkt 1)

Celem uniknięcia wątpliwości odnośnie do możliwości występowania dyrektora wojewódzkiego urzędu pracy (WUP) jako wierzyciela w ramach postępowań restrukturyzacyjnych i upadłościowych proponuje się dodanie przepisu w art. 15gg ust. 30 ustawy COVID-19, przyznającego dyrektorowi WUP zdolność prawną i zdolność sądową.

2) restrukturyzacja należności Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wynikających ze świadczeń covidowych (art. 1 pkt 2)

Proponuje się wprowadzenie przepisu art. 15gja, zgodnie z którym w odniesieniu do środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (FGŚP) wypłaconych na podstawie art. 15g, art. 15g¹, art. 15ga, art. 15gg, art. 15gga i art. 15gga¹ ww. ustawy, a przypadających do zwrotu od przedsiębiorcy, wobec którego jest prowadzone postępowanie restrukturyzacyjne, dyrektor wojewódzkiego urzędu pracy może wyrazić zgodę na odroczenie terminu płatności lub rozłożenie na raty spłaty ww. należności FGŚP. W konsekwencji należy wyłączyć stosowanie art. 160 ust. 4 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z 2021 r. poz. 1588, z późn. zm.), który umożliwia zastosowanie innego sposobu restrukturyzacji, za zgodą dysponenta FGŚP.

Ustawa COVID-19 nie określa przepisów szczególnych odnośnie do postępowania z należnościami FGŚP powstałymi na podstawie tej ustawy, mają zatem zastosowanie przepisy ogólne określone ustawą z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne, w tym art. 160 ust. 4, co uprzywilejowuje przedsiębiorców zwracających środki FGŚP wypłacone na podstawie ustawy COVID-19.

Celem proponowanego przepisu jest zrównanie sytuacji prawnej przedsiębiorców w restrukturyzacji, którzy zwracają środki FGŚP otrzymane na podstawie ustawy COVID-19, z sytuacją przedsiębiorców, którzy zwracają środki FGŚP wypłacone na podstawie ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. z 2020 r. poz. 7). Przepis art. 23a ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy przewiduje możliwość objęcia układem należności FGŚP lub zawarcie z przedsiębiorcą – dłużnikiem FGŚP porozumienia określającego warunki zwrotu należności FGŚP, jeżeli prowadzi to do zwrotu należności FGŚP w całości. Oznacza to, że restrukturyzacja należności FGŚP może polegać na

rozłożeniu spłaty na raty lub odroczeniu terminu płatności, natomiast nie może polegać np. na umorzeniu części należności.

Natomiast wnioskowanie, poza postępowaniem restrukturyzacyjnym, o umorzenie należności umożliwia art. 15gj ustawy COVID-19.

Ponadto proponowane zmiany mogą pozytywnie wpłynąć na przedsiębiorców w restrukturyzacji. Zmiany w swojej istocie przyspieszą dokonanie oceny i podjęcie decyzji odnośnie do dochodzenia zwrotu należności FGŚP w ramach postępowania restrukturyzacyjnego. Skutkiem może być skrócenie postępowania restrukturyzacyjnego, przez co przedsiębiorstwo ma szansę szybciej odzyskać płynność finansową.

3) uproszczenie procedur w zakresie odstąpienia od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia postojowego (art. 1 pkt 3)

ZUS obsługuje obecnie dużo spraw, w których świadczeniobiorcy zobowiązani są do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń postojowych, które są przez nich stopniowo spłacane. Niejednokrotnie są to przypadki, w których do spłacenia pozostają niewielkie kwoty powodujące trudności w obszarze ich dochodzenia (często są to kwoty nieprzekraczające dziesięciokrotności kosztów upomnienia).

W powyżej wskazanych sytuacjach ZUS, na mocy brzmienia art. 84 ust. 8 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 423, z późn. zm.) zwana dalej „ustawą o s.u.s.” mógłby odstąpić od żądania zwrotu tychże kwot. Jednak odstąpienie od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń powinno przyjąć formę decyzji administracyjnej, gdyż jest ono zbliżone do umorzenia należności, o którym mowa w art. 28 ustawy o s.u.s. Kierując się ogólną zasadą racjonalności postępowania, taka decyzja nie powinna być wydawana, jeśli kwota nienależnie pobranego świadczenia postojowego nie przekracza dziesięciokrotności kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz w przypadku, gdy nastąpił zgon zobowiązanego przy jednoczesnym braku zabezpieczenia nienależnie pobranego świadczenia na jego majątku.

Biorąc pod uwagę powyższe, proponuje się zmiany do art. 15zx ustawy COVID-19, zgodnie z którymi kwoty nienależnie pobranego świadczenia, jeśli nie są objęte układem ratalnym lub ich egzekucja okazała się bezskuteczna a ich wysokość nie przekracza dziesięciokrotności kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym w administracji lub nastąpił zgon

zobowiązanego przy jednoczesnym braku zabezpieczenia nienależnie pobranego świadczenia na jego majątku, wygasają z mocy prawa. Wygaśnięcie z mocy prawa kwoty nienależnie pobranych świadczeń oznacza, że ZUS nie będzie zobligowany do ich dochodzenia, należność bowiem przestaje istnieć i ZUS nie będzie wydawał decyzji w tym zakresie.

Zmiana wprowadzona w art. 15zx ust. 8 polegająca na odesłaniu do odpowiedniego stosowania m.in. ust. 8 pkt 1 (z wyłączeniem pkt 2) wynika z brzmienia zaproponowanej zmiany do dodawanego ust. 8a w art. 15zx.

4) zmiany w zakresie finansowania zadań przewidzianych w ustawie COVID-19 z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych lub Funduszu Pracy (art. 1 pkt 5 i 6)

Przepis art. 31a ust. 1c przewiduje finansowanie zadań, o których mowa w art. 15gga i art. 15gga¹ ustawy COVID-19, po roku 2021 ze środków FGŚP. Projekt przewiduje usunięcie z ust. 1c zdania drugiego, zgodnie z którym wydatki poniesione ze środków FGŚP podlegają zwrotowi ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 lub z budżetu państwa. Podobna zmiana dotyczy przepisu zawartego w art. 31a ust. 4aa ustawy COVID-19 o finansowaniu kosztów obsługi realizacji rozwiązań z FGŚP, które następnie miały podlegać zwrotowi z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 lub z budżetu państwa.

Analogiczny do zawartego w art. 31a ust. 1c przepis przewiduje art. 31qa ust. 4a w odniesieniu do zadań przewidzianych w art. 15zze⁴ i art. 15zze^{4a} ustawy COVID-19 oraz kosztów ich obsługi finansowanych z Funduszu Pracy. Również w tym przypadku proponowana zmiana znosi przepis o zwrocie środków Funduszowi Pracy za zrealizowane zadania wynikające z ustawy COVID-19 z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 lub z budżetu państwa.

W związku z tym, iż plan finansowy Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na rok 2022 nie przewiduje środków dla ministra właściwego do spraw pracy, a jednocześnie zgodnie z art. 65 ust. 5 pkt 4 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568, z późn. zm.) środki Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 mogą być przeznaczane na zwrot wydatków poniesionych na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem COVID-19, istnieje możliwość zasilenia FGŚP lub Funduszu Pracy środkami tego funduszu bez przepisów o obligatoryjnym zwrocie.

Ponadto rozwiązania przewidziane w art. 15gga i art. 15gga¹ oraz art. 15zze⁴ i art. 15zze^{4a} ustawy COVID-19 mogą być uruchamiane rozporządzeniem Rady Ministrów wydanym na podstawie odpowiednio art. 15ggb lub art. 15zze⁵. Wydając takie rozporządzenie, Rada Ministrów powinna wziąć pod uwagę okres obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, skutki nimi wywołane, ograniczenia w prowadzeniu działalności wynikające z tych stanów oraz obszary życia gospodarczego i społecznego w szczególności sposoby dotknięte konsekwencjami COVID-19. Nie jest możliwe określenie daty końcowej, do której Rada Ministrów będzie mogła uruchomić ww. wsparcie, wydając rozporządzenie na podstawie art. 15ggb lub art. 15zze⁵. Nie jest pewne, czy przez cały ten okres, kiedy możliwe będzie uruchomienie wsparcia, będzie funkcjonował Fundusz Przeciwdziałania COVID-19, z którego miałyby nastąpić zwrot wydatków poniesionych przez FGŚP lub Fundusz Pracy. Powyższe również przemawia za likwidacją automatycznego zwrotu z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 wydatków poniesionych odpowiednio przez FGŚP lub Fundusz Pracy.

Ponadto projekt przewiduje uchylenie w art. 31a ust. 6a, który pozwala, aby środki FGŚP, przekazane wojewódzkim urzędem pracy na finansowanie zadań, o których mowa w art. 15gga i art. 15gga¹, niewykorzystane do końca roku budżetowego mogły pozostać na wyodrębnionych rachunkach bankowych z przeznaczeniem na finansowanie tych zadań w roku następnym.

Projekt przewiduje ograniczenie prawa do pozostawienia na wyodrębnionych rachunkach bankowych środków Funduszu Pracy przekazanych samorządom powiatów na finansowanie zadań, o których mowa w art. 15zze⁴ i art. 15zze^{4a} ustawy COVID-19, oraz kosztów obsługi do środków przekazanych i niewykorzystanych do końca roku 2020 lub 2021, z przeznaczeniem na finansowanie tych zadań oraz kosztów obsługi odpowiednio w roku 2021 lub 2022.

5) ograniczenie przepisu, na mocy którego ZUS nie wypłaca odsetek za świadczenia wypłacone po terminie (art. 1 pkt 7)

Od 31 marca 2020 r. obowiązuje art. 31zd, wprowadzony ustawą z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw.

Zgodnie z ww. przepisem, jeżeli termin wydania decyzji lub wypłaty świadczeń przez ZUS przypada w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii albo w okresie 30 dni następujących po ich odwołaniu, w razie przekroczenia tego terminu ZUS nie jest zobowiązany do wypłaty odsetek ustawowych za opóźnienie określonych przepisami prawa cywilnego.

Przepis ten został wprowadzony z uwagi na to, że w okresie pandemii COVID-19 zwiększył się wpływ wniosków o świadczenia realizowane przez ZUS. Dotyczy to przede wszystkim świadczeń z ubezpieczenia chorobowego, tj. zasiłków chorobowych, macierzyńskich, opiekuńczych (w tym nowego świadczenia realizowanego przez ZUS w okresie pandemii jakim jest dodatkowy zasiłek opiekuńczy) oraz świadczeń rehabilitacyjnych. W związku z tym, że opóźnienia w wypłacie świadczeń były spowodowane przede wszystkim wywołanym pandemią spiętrzeniem się wniosków o zasiłki, ZUS został zwolniony z wypłacania odsetek z tytułu opóźnienia.

W celu przyspieszenia realizacji wypłat świadczeń, ZUS podjął działania o charakterze organizacyjnym i informatycznym, które umożliwiły usprawnienie obsługi wniosków. Pozwoliło to na wyeliminowanie problemów związanych z terminową wypłatą świadczeń przez ZUS, które występowały na początku pandemii COVID-19.

Z danych ZUS, w marcu 2020 r. na 577 080 spraw o świadczenia w razie choroby i macierzyństwa, 15 135 spraw ZUS załatwił po terminie (2,62%), a w kwietniu 2020 r. na 963 015 spraw, po terminie zostało załatwionych 59 822 spraw (6,21%).

Tymczasem w analogicznych miesiącach w 2021 r., tj. w marcu 2021 r. na 548 746 spraw o świadczenia w razie choroby i macierzyństwa, 852 sprawy zostały załatwione po terminie (0,15%), a w kwietniu 2021 r. na 629 011 spraw, po terminie zostało załatwionych 755 spraw (0,12%).

Z danych za miesiąc listopad 2021 r. wynika natomiast, że na 455 345 spraw o świadczenia w razie choroby i macierzyństwa, 18 spraw zostało załatwionych po terminie, czyli opóźnienie było na minimalnym poziomie.

Powyższe dane wskazują zatem na znaczną tendencję spadkową w zakresie opóźnień ZUS w wypłacie świadczeń. Oznacza to, że nieuzasadnione jest utrzymanie obowiązywania art. 31zd specustawy w obecnym brzmieniu. Dlatego też proponuje się ograniczenie przepisu, na podstawie którego ZUS nie wypłaca odsetek z tytułu opóźnień w wypłacie świadczeń. Zgodnie z proponowanym brzmieniem art. 31zd, jeżeli termin wydania decyzji lub wypłaty

świadczeń przez ZUS przypada w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, jednak nie później niż do dnia 31 grudnia 2021 r., w razie przekroczenia tego terminu ZUS nie jest zobowiązany do wypłaty odsetek ustawowych za opóźnienie określonych przepisami prawa cywilnego. Z brzmienia proponowanego przepisu wynika, że został ograniczony okres, za który ZUS jest zwolniony z wypłaty odsetek. Należy również podkreślić, że zmiana ta jest korzystna dla świadczeniobiorców, którzy w razie opóźnienia w wypłacie świadczeń przez ZUS, będą uprawnieni do otrzymania z tego tytułu na ogólnych zasadach odsetek.

6) podpisywanie decyzji ZUS w sprawie świadczeń nadrukiem imienia i nazwiska (art. 1 pkt 8, art. 3 i art. 4)

Przepis art. 107 § 1 pkt 8 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 poz. 735, z późn. zm.), zawiera wymóg opatrzenia decyzji wydanej w postępowaniu administracyjnym podpisem z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego pracownika organu upoważnionego do wydania decyzji.

W postępowaniu o świadczenia emerytalno-rentowe wyjątki od powyższej zasady były dotychczas przewidziane w odniesieniu do decyzji wydawanych przez ZUS w procesie masowym – tj. w odniesieniu do decyzji waloryzacyjnych (art. 93 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504)), w odniesieniu do decyzji w sprawie dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów (art. 7 ust. 4 ustawy z dnia 9 stycznia 2020 r. o dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów (Dz. U. z 2021 r. poz. 1808, z późn. zm.)) oraz w odniesieniu do decyzji w sprawie kolejnego w 2021 r. dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów (art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o kolejnym w 2021 r. dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów (Dz. U. z 2021 r. poz. 432)). Na mocy tych regulacji decyzje dotyczące waloryzacji emerytur i rent oraz decyzje w sprawie dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego, sporządzone z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego, mogą zamiast podpisu zawierać nadruk imienia i nazwiska wraz ze stanowiskiem służbowym osoby upoważnionej do ich wydania.

W związku z sytuacją epidemiologiczną w Polsce ustawa COVID-19 rozszerzyła zastosowanie powyższego rozwiązania na inne postępowania prowadzone przez ZUS w sprawach świadczeń w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu

epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w okresie 30 dni po ich odwołaniu (art. 31zda ww. ustawy COVID-19.). Z uwagi na to, że przedmiotowe rozwiązanie sprawdzilo się w prowadzonych postępowaniach, w projektowanej ustawie proponuje się z jednej strony uchylenie powyższego przepisu ustawy COVID-19 i jednocześnie wprowadzenie analogicznego rozwiązania na stałe, w odniesieniu do wszystkich świadczeń emerytalno-rentowych przyznawanych i wypłacanych przez organy ZUS (w tym świadczeń przyznawanych przez Prezesa ZUS) oraz do świadczeń pieniężnych w razie choroby i macierzyństwa przyznawanych i wypłacanych przez ZUS.

Zastąpienie własnoręcznego podpisu nadrukiem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego upoważnionego pracownika umożliwi przeprowadzenie całego procesu wydania decyzji bez konieczności fizycznej obecności pracownika w stałym miejscu wykonywania pracy również po zakończeniu stanu epidemii. Przyspieszy to cały proces wydawania decyzji oraz wysłania jej świadczeniobiorcy nie tylko w trudnym okresie epidemii, ale również po jego zakończeniu. Zmiana jest konieczna do wprowadzenia rozwiązań umożliwiających automatyczne wysyłanie pism i decyzji w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe za pośrednictwem właściwej komórki ZUS zajmującej się wydrukami masowymi.

Należy podkreślić, że roczna liczba wydawanych decyzji i korespondencji w indywidualnych sprawach emerytalno-rentowych w 2020 r. (a więc bez decyzji wydawanych w procesie masowym) wyniosła ok. 5,2 mln, natomiast liczba decyzji wydanych w 2020 r. w sprawach świadczeń krótkoterminowych wyniosła ponad 880 tys.

7) koszty związane z ewidencjonowaniem i zwolnieniem z obowiązku opłacania należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne (art. 1 pkt 9)

Zwolnienie z obowiązku opłacenia nieopłaconych należności z tytułu składek na podstawie art. 31zo ustawy COVID-19 zostało wprowadzone ustawą z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw. Ponadto w art. 31zy wskazano, że Rada Ministrów może w celu przeciwdziałania COVID-19, w drodze rozporządzenia, określać inne okresy zwolnienia z tytułu nieopłaconych składek niż określone w art. 31zo ust. 1–3, mając na względzie okres obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii oraz skutki nimi wywołane. Instytucja zwolnienia ze składek jest ulgą wprowadzoną do porządku prawnego obok obecnie funkcjonujących, takich jak układ ratalny oraz umorzenie. Ma ona

odmienny charakter od ww. ulg zarówno na płaszczyźnie przyznawania, jak i skutków prawnych. Przede wszystkim ulga ta nie ma charakteru uznaniowego, ale wprowadza zasadę, że w przypadku spełnienia warunków ustawowych ZUS jest zobowiązany do zwolnienia ze składek. Oznacza to, że po spełnieniu warunków ustawowych przez płatnika składek, ustawodawca nałożył obowiązek na ZUS w postaci zwolnienia ze składek. Kolejnym założeniem ustawy jest, aby udzielana ulga była neutralna, w tym w zakresie świadczeń dla płatnika składek, jak również ubezpieczonego. Powyższe założenie wyrażone jest odpowiednio w art. 31zr ust. 3 ustawy COVID-19 – traktowanie składek jako opłaconych przez płatników składek, art. 31zs ust. 3 – osoba, której dotyczy zwolnienie z obowiązku odprowadzania składki na ubezpieczenie zdrowotne i zgłoszeni przez nią do tego ubezpieczenia członkowie rodziny zachowują prawo do świadczeń określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285, z późn. zm.). Zasadę neutralności finansowej udzielanej ulgi stosuje się do Narodowego Funduszu Zdrowia. Została ona wyrażona w art. 31zw ust. 2 ustawy COVID-19, zgodnie z którym NFZ przysługuje dotacja w wysokości zwolnienia z obowiązku opłacania należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne i będzie dokonana przez płatnika zastępczego, tj. Fundusz Przeciwdziałania COVID-19. Wprowadzenie nowej ulgi w postaci zwolnienia z obowiązku opłacenia nieopłaconych należności z tytułu składek ma charakter nadzwyczajny i wpisuje się w obowiązujący porządek prawny.

Na tle stosowania powyższych przepisów powstała jednakże wątpliwość w zakresie stosowania art. 88 ustawy z dnia z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, zwaną dalej ustawą „zdrowotną”. Przepis ten reguluje wysokość kosztów potrąconych ze składek na ubezpieczenie zdrowotne na rzecz ZUS, które zostały zidentyfikowane (przypisane do konkretnego ubezpieczonego) również w zakresie wysokości wpłat. Wykładnia systemowa ustawy COVID-19 nie przesądza o zasadności zastosowania art. 88 ustawy zdrowotnej do czynności wykonanych przez ZUS. Przedmiotowy stan faktyczny trafia zatem w lukę prawną, która powinna być wypełniona przez zmianę legislacyjną.

Za wprowadzeniem przedmiotowej zmiany przemawia, że ZUS nie został zwolniony z poboru składek za ten okres ani z ewidencji na rzecz ubezpieczonych. Co więcej ZUS poniósł szereg kosztów w związku z obsługą wniosków o zwolnienia ze składek, w tym też na ubezpieczenia

zdrowotne. Szczególnie, że w 2020 r. w związku z wykonywaniem przez pracowników ZUS dodatkowych zadań związanych z ewidencją i rozliczaniem na kontach ubezpieczonych i płatników zwolnień z opłacania składek, wynikających z przepisów ustawy o COVID-19 oraz rozporządzeń Prezesa Rady Ministrów, znacznie wzrosły koszty ponoszone przez ZUS. Wzrost kosztów dotyczył również kosztów związanych z poborem, ewidencją i rozliczeniem składki zdrowotnej przekazywanej do NFZ. ZUS szacuje, że wzrost kosztów w tym zakresie wyniósł 28,7 mln zł, mimo, że ZUS maksymalnie ograniczył koszty dotyczące działalności inwestycyjnej oraz znacząco koszty działalności bieżącej. Intencją projektodawców w zakresie zwolnienia z obowiązku opłacenia składek z pewnością nie było, aby NFZ z tytułu zwolnionych składek uzyskiwał dodatkowe korzyści finansowe, w przypadku gdy obsługą zwolnienia ze składek był obciążony ZUS i jego pracownicy.

Biorąc pod uwagę powyższe, w celu uniknięcia jakichkolwiek wątpliwości, które mogą powstać na tle zastosowania art. 88 ustawy zdrowotnej proponuje się wprowadzenie przepisu jasno określającego, że również w przypadku zwolnienia ze składek, o którym mowa w 31zo lub art. 31zy ustawy COVID-19 koszty związane z ewidencjonowaniem i zwolnieniem z obowiązku opłacania należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, o których mowa w art. 31zo lub art. 31zy, wynoszą 0,20% kwoty tych składek i są potrącane przez ZUS z części składek przekazywanych do centrali NFZ.

8) uchylenie przepisu w zakresie pobierania dokumentów potwierdzających dane zgromadzone w systemie teleinformatycznym ZUS (art. 1 pkt 10)

Obecnie obowiązujący przepis pozwala w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii płatnikom składek, ubezpieczonym oraz pobierającym świadczenie emerytalno-rentowe, którzy w systemie teleinformatycznym udostępnionym bezpłatnie przez ZUS utworzyli profil informacyjny, samodzielnie pobierać dokument potwierdzający swoje dane zgromadzone w systemie teleinformatycznym ZUS. Z uwagi na to, że analogiczne przepisy zostały wprowadzone na stałe do ustawy o s.u.s. (art. 50 ust. 4d4h) przez ustawę z dnia 24 czerwca 2021 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1621) obecnie w porządku prawnym mamy dwie tożsame regulacje. W związku z powyższym zasadne jest uchylenie regulacji z ustawy COVID-19.

9) termin złożenia wniosku o świadczenie przedemerytalne (art. 1 pkt 11)

Zgodnie z brzmieniem tego przepisu, jeżeli termin, o którym mowa w art. 2 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1867) upływa w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, termin ten uważa się za zachowany w razie zgłoszenia wniosku o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w ciągu 30 dni od dnia ustania obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii w związku z COVID-19.

Przepis art. 31^{zy}⁷ został wprowadzony w 2020 r. – w okresie obowiązywania szeregu ograniczeń, nakazów i zakazów związanych ze stanem epidemii, w tym również w zakresie swobodnego przemieszczania się na terytorium RP. Część urzędów, w tym ZUS wprowadziły określone ograniczenia w bezpośredniej obsłudze klientów. W obecnym stanie faktycznym przy przywróceniu bezpośredniej obsługi klientów przez oddziały ZUS (z zachowaniem reżimu sanitarnego), nie jest zasadne dalsze utrzymywanie w mocy przepisu, który był stricte związany z ograniczeniem w kontaktach ZUS świadczeniobiorca.

Jednocześnie, w celu skorzystania z uchylanej regulacji prawnej przez osoby, które w najbliższym czasie miały taki zamiar, proponuje się, aby regulacja uchylająca ww. przepis weszła w życie po upływie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia.

10) wniosek o przyznanie, ponowne ustalenie wysokości lub podjęcie wypłaty emerytury, renty lub innego świadczenia o charakterze długoterminowym (art. 1 pkt 12)

Zgodnie z art. 31^{zy}⁹ ust. 1 ustawy COVID-19 osobom, które w okresie 30 dni po ustaniu obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii związanych z COVID-19 zgłoszą wniosek o przyznanie, ponowne ustalenie wysokości lub podjęcie wypłaty emerytury, renty lub innego świadczenia o charakterze długoterminowym, do którego przyznania właściwy jest organ rentowy ZUS, prawo do świadczenia, prawo do świadczenia w ponownie ustalonej wysokości lub wypłata świadczenia przysługuje, na ich żądanie wyrażone w formie oświadczenia, od dnia, w którym zostały spełnione warunki do przyznania, ponownego ustalenia wysokości lub podjęcia wypłaty świadczenia, nie wcześniej jednak niż od dnia 1 marca 2020 r. Przepis ten został wprowadzony na mocy art. 68 pkt 63 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. z 2021 r. poz. 737).

Celem wprowadzenia ww. przepisu było zagwarantowanie ubezpieczonym prawa do przyznania, ponownego ustalenia wysokości lub podjęcia wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy z uwagi na obowiązujący stan zagrożenia epidemicznego albo stan epidemii związanych

z COVID-19, złożenie takiego wniosku było utrudnione, lub biorąc pod uwagę wiek, stan zdrowia osób zainteresowanych oraz brak szczepień ochronnych, wręcz niemożliwe. Należy jednak zauważyć, że od 4 maja 2020 r. ZUS przywrócił – przy zachowaniu reżimu sanitarnego standardową obsługę osób zainteresowanych bezpośrednio w placówkach ZUS, umożliwiając im tym samym zgłaszanie wniosków o świadczenie w oddziałach ZUS. Zgłoszenie wniosku o świadczenie możliwe jest również za pośrednictwem operatora pocztowego lub przez umieszczenie wniosku w skrzynkach na dokumenty udostępnionych w naszych placówkach. Ponadto, możliwe jest także zgłoszenie wybranych wniosków bez wychodzenia z domu - przez elektroniczny portal Platformy Usług Elektronicznych. Niezbędne informacje dotyczące świadczeń można także uzyskać kontaktując się z Centrum Obsługi Telefonicznej lub rezerwując e-wizytę.

Obecnie, osoby zainteresowane nadal korzystają z regulacji zawartej w ww. przepisie i do wniosku o świadczenie długoterminowe dołączają oświadczenie z żądaniem przyznania, ponownego ustalenia wysokości lub podjęcia wypłaty świadczenia za okres wsteczny, tj. od dnia spełnienia warunków, nie wcześniej niż od 1 marca 2020 r. W wyniku złożenia oświadczenia, wniosek taki traktowany jest tak, jakby został zgłoszony w dniu, od którego świadczenie zostało przyznane, ponownie ustalono jego wysokość lub podjęto jego wypłatę. Wydłużający się okres obowiązywania regulacji określonej art. 31^{zy} ust. 1 ustawy COVID-19 powoduje zwiększanie się różnicy pomiędzy datą faktycznego zgłoszenia wniosku a datą, od której przysługuje prawo do przyznania, ponownego ustalenia wysokości lub podjęcia wypłaty świadczenia. Pomimo tego, że przepis art. 31^{zy} ust. 1 ww. ustawy obowiązuje już od 19 miesięcy, osoby zainteresowane nie są zobowiązane chociażby do uprawdopodobnienia, iż nie były w stanie zgłosić wniosku o świadczenie w terminie wcześniejszym.

Należy podkreślić, że data w której ubezpieczony występuje z wnioskiem o przyznanie świadczenia, np. emerytury może wpływać na jego wysokość. Wysokość emerytury zależy bowiem od kwoty zgromadzonych składek i ustalonego kapitału początkowego oraz od sposobu ich waloryzacji, a także od średniego dalszego trwania życia. Im później zainteresowany zdecyduje się przejść na emeryturę tym krótsze średnie dalsze trwanie życia zostanie przyjęte do obliczenia jej wysokości. Wiek ubezpieczonego ma również wpływ na długość okresu opłacania składek. Odłożenie w czasie przejścia na emeryturę powoduje zwiększenie kwoty składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego w ZUS. Zgłoszenie przez zainteresowanego wniosku z oświadczeniem, o którym mowa w art. 31^{zy}

ust. 1 ustawy COVID-19 może zatem w niektórych przypadkach powodować obniżenie wysokości emerytury i pomimo wypłaty wyrównania świadczenia za okres wsteczny, w dłuższej perspektywie rozwiązanie to może okazać się mniej korzystne dla ubezpieczonego. Obowiązujący stan prawny może także prowadzić do nadużyć i nieuzasadnionych wydatków z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS), w szczególności w przypadkach dotyczących przyznawania renty rodzinnej podlegającej podziałowi. Największe wątpliwości budzi zasadność wypłaty renty rodzinnej z wyrównaniem, w sytuacji, gdy do renty rodzinnej uprawniona była jedna osoba i pobierała to świadczenie w pełnej wysokości. W sytuacji, gdy wniosek o przyznanie renty rodzinnej wraz z oświadczeniem, o którym mowa w art. składa druga osoba uprawniona, przysługiwać jej będzie prawo do wypłaty renty rodzinnej z wyrównaniem, np. od 1 marca 2020 r. (jeśli w tej dacie spełnione były warunki do przyznania świadczenia). Jednocześnie, renta rodzinna wypłacona pierwszej z uprawnionych osób w całości – nie będzie podlegać zwrotowi, gdyż nie jest nienależnie pobranym świadczeniem w rozumieniu art. 138 ustawy emerytalnej.

W związku z powyższym, w celu ograniczenia niekorzystnych skutków finansowych rozwiązania przyjętego w art. 31zy⁹ ust. 1 ustawy COVID-19 proponuje się uchylene tego przepisu. Rozwiązanie to ograniczy konieczność wypłaty wyrównania świadczenia przez ZUS za coraz dłuższy okres (np. za okres od 1 marca 2020 r.), a tym samym zmniejszy niekorzystne skutki finansowe dla FUS.

Jednocześnie, w celu skorzystania z uchylanej regulacji prawnej przez osoby, które w najbliższym czasie miały taki zamiar, proponuje się, aby regulacja uchylająca ww. przepis weszła w życie po upływie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia.

11) zmiany w zakresie doręczania pism w postaci elektronicznej (art. 2 pkt 1 i 2)

Platforma Usług Elektronicznych (PUE) jest elektroniczną skrzynką podawczą ZUS. Obecnie liczba zarejestrowanych profili tj. klientów, którzy mają założone konto na PUE to ponad 9 mln. Liczba ta stale wzrasta z uwagi na zmianę sposobu komunikacji klientów z urzędami na formę elektroniczną. Tak duża liczba klientów korzystających z PUE pozwala na coraz większy udział korespondencji elektronicznej wysyłanej przez ZUS. Dodatkowo, obsługa wniosków składanych w ramach Tarcz antykryzysowych, programów Dobry Start, Rodzina 500+ oraz Rodzinny Kapitał Początkowy zakładają komunikację z klientem tylko w sposób elektroniczny za pośrednictwem PUE.

Ponadto ustawa z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 569) wprowadza dla obywateli i przedsiębiorców jeden adres elektroniczny, który ma służyć komunikacji elektronicznej. Część klientów ma ustawowy obowiązek posiadania takiego adresu w terminie wskazanym w ustawie, a pozostali mają możliwość skorzystania z tych rozwiązań.

W celu zapewnienia skutecznego doręczania pism zarówno wysyłanych do ZUS, jak i wysyłanych przez ZUS proponuje się wprowadzenie zmian o charakterze porządkowym w art. 71ab i 71ac ustawy o s.u.s.

a) zmiany w zakresie doręczania pism przez ZUS (art. 71ab ustawy o s.u.s.)

Zmiany zawarte w ust. 1 i 1a mają na celu jednoznaczne wskazanie, że doręczenie pisma przez ZUS następuje na adres do doręczeń elektronicznych. Dodatkowe przekazanie pisma na profil PUE będzie miało miejsce dopiero po doręczeniu pisma na adres do doręczeń elektronicznych.

W ust. 2 proponuje się rozszerzenie podmiotów, do których ZUS może doręczać pisma na PUE. Zmiana ta umożliwi doręczanie pism w postaci elektronicznej na profile PUE do podmiotów publicznych nieposiadających zarówno adresu do doręczeń elektronicznych, jak i elektronicznej skrzynki podawczej w ePUAP.

Zgodnie z ust. 4 pismo uznaje się za doręczone w momencie jego odbioru na profilu PUE lub jeśli pismo nie zostanie odebrane po 14 dniach od umieszczenia pisma na profilu PUE. Zaproponowany tryb jest analogiczny do trybu uznawania za doręczone pisma, które zostało wysłane na adres do doręczeń elektronicznych.

W ust. 5 proponuje się stosowanie do doręczeń pism na adres do doręczeń elektronicznych niewpisanego do bazy adresów elektronicznych (BAE) analogicznego rozwiązania jak to jest w przypadku doręczania pism na adres do doręczeń wpisany do BAE, tj. przyjętego w ust. 1 tego przepisu.

b) zmiany w zakresie doręczania pism do ZUS (art. 71ac ustawy o s.u.s.)

W celu uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych, proponuje się zmianę ust. 1 przez wskazanie wprost, że doręczenie pism na PUE jest jedną z możliwości przekazania pisma do ZUS i nie wyklucza skutecznego doręczania na adres do doręczeń elektronicznych ZUS.

Ponadto ust. 2 zawiera propozycję uregulowania kwestii uznania pisma wysłanego przez PUE za doręczone, tj. wskazuje, że za datę doręczenia takiego pisma uznaje się chwilę jego wysłania w systemie teleinformatycznym ZUS.

12) Zmiany w zakresie nienależnie pobranych świadczeń polegające na poszerzeniu katalogu przepisów, które należy stosować do świadczeń innych niż z ubezpieczeń społecznych (art. 2 pkt 3)

Zgodnie z obecnie obowiązującym brzmieniem art. 84 ust. 9 ustawy o s.u.s. przepisy ust. 1–8 stosuje się także do pieniężnych świadczeń innych niż z ubezpieczeń społecznych, wypłacanych przez ZUS na mocy odrębnych przepisów. W związku z odesłaniem do ust. 8, ZUS może odstąpić od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń – w tym również pieniężnych świadczeń innych niż z ubezpieczeń społecznych, wypłacanych przez ZUS na mocy odrębnych przepisów – w całości lub w części, odroczyć termin ich płatności albo rozłożyć je na raty, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności lub kwota nienależnie pobranych świadczeń nie przewyższa kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Jednakże art. 84 ust. 8 ustawy o s.u.s. nie reguluje i nie odnosi się do kwestii związanych z formą, w jakiej następuje odroczenie terminu płatności, rozłożenie na raty nienależnie pobranych świadczeń; naliczaniem odsetek od kwot nienależnie pobranych świadczeń, których płatność odroczone albo rozłożone na raty oraz kolejnością pokrywania zobowiązań i potrąceniami z wypłacanych świadczeń. Ponadto przepis ten nie określa skutków wiążących się z niespłaceniem ustalonych przez ZUS rat. Zagadnienia te zostały uregulowane w art. 84 ust. 8a–8e ustawy o s.u.s., do których stosowania nie odsyła art. 84 ust. 9 ustawy o s.u.s.

W związku z tym konieczne jest wypełnienie luki prawnej przez zmianę legislacyjną, tj. przez poszerzenie zakresu zastosowania regulacji art. 84 ustawy o s.u.s. do pieniężnych świadczeń innych niż z ubezpieczeń społecznych, wypłacanych przez ZUS na mocy odrębnych przepisów. Dlatego też proponuje się wskazanie w art. 84 ust. 9, że nie tylko ust. 1-8 stosuje się do tych świadczeń, ale również unormowania zawarte w ust. 8a–8e.

Dodatkowo, w celu uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych, proponuje się wskazanie w art. 84 ust. 9 ustawy o s.u.s., że do pieniężnych świadczeń innych niż z ubezpieczeń społecznych, wypłacanych przez ZUS na mocy odrębnych przepisów, stosuje się także ust. 11. Oznacza to, że wprost z przepisu będzie wynikało, że jeżeli osoba pobierająca ww. świadczenia zawiadomiła organ wypłacający te świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, kwoty nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych podlegają zwrotowi bez odsetek.

13) zmiany w zakresie świadczenia wypłacanego przez ZUS, tzw. renty uczniowskiej (art. 5)

Renta uczniowska jest świadczeniem wypłacanym przez ZUS, pobieranym przez ok. 11 tys. osób. Renta ta była przyznawana na podstawie art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. poz. 267, z późn. zm.) – do 31 grudnia 1998 r. Na mocy art. 180 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych osoby uprawnione w dniu 1 stycznia 1999 r. do renty z tytułu niezdolności do pracy (w tym renty uczniowskiej) zachowały uprawnienia do tej renty na zasadach obowiązujących przed dniem wejścia w życie tej ustawy.

Renta uczniowska była przyznawana:

- uczniom szkół ponadpodstawowych,
- studentom szkół wyższych i uczestnikom studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej,

– jeżeli stali się całkowicie niezdolni do pracy i samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolni do pracy w czasie uczęszczania do szkoły lub odbywania studiów.

Prawo do tego świadczenia zachowały osoby, których stan zdrowia nie uległ poprawie. Osoby, którym na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin przyznano tzw. rentą uczniowską, zachowały do niej prawo po 1 stycznia 1999 roku, czyli po zmianie systemu ubezpieczeń społecznych, jeśli są nadal całkowicie niezdolne do pracy. Renty uczniowskie są świadczeniami wypłacanymi w wysokości najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, tj. obecnie w kwocie 1338, 44 zł (stan na 01.03.2022 r.). Renty te podlegają corocznie waloryzacji na zasadach określonych w ustawie emerytalnej i są wypłacane w jednej kwocie. W przypadku, gdy osoba uprawniona do renty uczniowskiej rozpocznie aktywność zawodową, renta jest zawieszana bez względu na wysokość uzyskiwanych przychodów z pracy.

Obecnie renta uczniowska już nie funkcjonuje, zastąpiła ją renta socjalna. Renta socjalna – jest świadczeniem wypłacanym przez ZUS oraz pozostałe organy emerytalno-rentowe dla osób, które nie nabyły uprawnień do renty z tytułu niezdolności do pracy i są osobami niezdolnymi do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- przed ukończeniem 18. roku życia;
- w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25. roku życia;

- w trakcie kształcenia w szkole doktorskiej, studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Zasady i tryb przyznawania oraz jej wypłaty reguluje ustawa z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2022 r. poz. 240). Renta socjalna wynosi 100% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy ustalonej i podwyższonej zgodnie z ustawą o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. od 1 marca 2022 r. 1338,44 zł.

Zgodnie z ustawą z dnia 24 czerwca 2021 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw, począwszy od 1 stycznia 2022 r. renta socjalna podlega takim samym zasadom zawieszenia lub zmniejszenia, w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, co emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy, przyznane na mocy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W przypadku osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczeń społecznych, rencista socjalny będzie mógł, bez konsekwencji w wysokości renty, osiągnąć przychód wynoszący do 70% przeciętnego wynagrodzenia (od 1 marca 2022 r. 4196,60 zł), natomiast renta socjalna ulegnie zawieszeniu w przypadku osiągnięcia tego przychodu w wysokości przekraczającej 130% przeciętnego wynagrodzenia (od 1 marca 2022 r. 7793,70 zł). Przychody w wysokości od 70% do 130% przeciętnego wynagrodzenia będą powodować zmniejszenie wysokości renty socjalnej, ale nie więcej niż o maksymalną kwotę zmniejszenia (od 1 marca 2022 r. 691,94 zł). Osoba pobierająca rentę socjalną lub jej przedstawiciel ustawowy są zobowiązani, niezwłocznie powiadomić organ wypłacający rentę socjalną o okolicznościach powodujących zawieszenie prawa do świadczeń albo zmniejszenie ich wysokości.

Ze względu na analogiczny krąg uprawnionych do renty uczniowskiej i socjalnej oraz czas powstania niezdolności do pracy proponuje się, by osoby uprawnione do renty uczniowskiej mogły wystąpić, składając wniosek do ZUS, o zamianę otrzymywanej renty na rentę socjalną. Z dniem przyznania prawa do renty socjalnej dotychczasowe prawo do renty uczniowskiej ustanie (wygaśnie z mocy prawa).

Konsekwencją zamiany renty uczniowskiej na rentę socjalną będzie możliwość pobierania tej renty w zbiegu z rentą rodzinną. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej w przypadku zbiegu uprawnień do renty socjalnej z uprawnieniem do renty rodzinnej kwota renty socjalnej ulega takiemu obniżeniu, aby łączna kwota obu świadczeń nie przekraczała 200% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Kwota obniżonej renty socjalnej nie może być niższa niż 10% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Renta socjalna nie przysługuje, jeżeli kwota renty rodzinnej przekracza 200% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Powyższe rozwiązanie, ze względu na niewielką grupę osób uprawnionych do renty uczniowskiej, a tym bardziej w zbiegu z rentą rodzinną, nie rodzi skutków finansowych i wychodzi naprzeciw oczekiwaniom osób uprawnionych do renty uczniowskiej.

Przepisy przejściowe

Projekt przewiduje, że do wniosków dotyczących objęcia należności FGŚP, powstałych w związku z udzieleniem pomocy na podstawie art. 15g, art. 15g¹, art. 15ga, art. 15gg, art. 15gga i art. 15gga¹ ustawy COVID-19, układem w postępowaniu restrukturyzacyjnym, złożonych do dyrektora wojewódzkiego urzędu pracy przed dniem wejścia w życie art. 15gja stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 7 reguluje sytuację, gdy termin wydania decyzji lub wypłaty świadczenia przez ZUS będzie przypadał od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia wejścia w życie ustawy i termin ten został przekroczony – w tym przypadku ZUS będzie wypłacał z urzędu odsetki na zasadach ogólnych tj. art. 85 ustawy o s.u.s.

W art. 8 proponuje się, aby do kosztów powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy związanych z ewidencjonowaniem i zwolnieniem z obowiązku opłacania należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, które zostały zwolnione na podstawie art. 31zo lub art. 31zy ustawy COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, stosować art. 31zw ust. 1a. Wprowadzenie przepisu przejściowego jest konieczne do uregulowania kwestii kosztów, które dotychczas powstały po stronie ZUS.

W związku ze zmianą w zakresie uchylenia art. 31zy⁹ ustawy COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, w art. 9 wprowadzono rozwiązanie, że w sprawach wszczętych i niezakończonych na podstawie wniosku, o którym mowa w ww. przepisie, złożonych przed dniem wejścia w życie art. 1 pkt 11 w zakresie art. 31zy⁹ stosuje się ten przepis w brzmieniu dotychczasowym.

W związku ze zmianą w zakresie umożliwienia opatrywania decyzji oraz innych pism w sprawach świadczeń emerytalno-rentowych oraz świadczeń w razie choroby i macierzyństwa zamiast podpisem – nadrukiem imienia i nazwiska wraz ze stanowiskiem służbowym osoby upoważnionej do ich wydania wprowadzono w art. 10 regulację, na mocy której w sprawach

wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się nowe zasady.

Wejście w życie

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia (art. 11 projektowanej ustawy).

Przepisy uchylające obligatoryjny zwrot ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 lub z budżetu państwa wydatków poniesionych odpowiednio z Funduszu Pracy (art. 1 pkt 6 lit. a) lub z FGŚP (art. 1 pkt 5 lit. a–c) powinny wejść w życie z datą wejścia w życie zmienianych przepisów, tj. z dniem 22 grudnia 2021 r. w odniesieniu do przepisu art. 31qa ust. 4a i z dniem 1 lutego 2022 r. w odniesieniu do przepisu art. 31a ust. 1c i 4aa.

Natomiast art. 1 pkt 11 i 12 wchodzi w życie po upływie dwóch miesięcy od dnia ogłoszenia. W ocenie projektodawcy przewidywany termin wejścia w życie ustawy nie narusza zasad demokratycznego państwa prawnego i jest korzystny dla przedsiębiorców oraz świadczeniobiorców ZUS.

W ocenie projektodawcy przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

W ocenie projektodawcy projekt ustawy nie wymaga uzyskania opinii właściwych organów i instytucji Unii Europejskiej, w tym Europejskiego Banku Centralnego, na podstawie § 27 ust. 4 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348).

W ocenie projektodawcy projekt ustawy nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych, określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.), gdyż nie zawiera przepisów technicznych.

Projekt ustawy zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248).

Rozwiązania zaproponowane w projekcie ustawy nie stwarzają zagrożeń korupcyjnych.